

Posudok k vymenúvaciemu konaniu

doc. Györgya Domokosa, PhD., za univerzitného profesora

V československých podmienkach sa komparatívny výskum literatúry a kontrastívny výskum jazykov sústreďoval hlavne na rusko-slovenské vzťahy. Až po nežnej revolúcii sme si uvedomili, že pre dejiny našej kultúry je nesmierne dôležité sústreďovať našu pozornosť na taliansko-slovenské literárne a jazykové vzťahy, lebo vývin a formovanie našej kultúry bolo determinované hlavne kresťanstvom a jeho centrom bolo a naďalej aj zostáva Rím. Obdobie totality sovietskeho typu zámerne potláčalo, ba až negovalo kresťanské pramene našej kultúry a z týchto príčin orientovalo výskum predovšetkým východným smerom či pod rúskom slovanskej vzájomnosti alebo na princípe komunistickej ideológie, ktorá bola riadená a násilne presadzovaná priamo z Moskvy. Na univerzitách sa vyučovala hlavne ruština a rusko-slovenské vzťahy, ale románske jazyky nemali takmer žiadnu podporu. V Maďarsku už koncom osemdesiatych rokov bola iná situácia, preto aj talianistika ako vedný odbor sa skôr začala rozvíjať ako v našich podmienkach. Svedčí o tom aj kvalifikačný rast a vzdelanie nášho inauguranta – doc. Gy. Domokosa.

Menovaný už v rokoch 1982-1988 mohol študovať učiteľstvo talianskeho jazyka a literatúry s pedagogickým zameraním na Filozofickej fakulte Univerzity Loránda Eötvösa v Budapešti. Po ukončení vysokoškolského štúdia potom pôsobil 10 rokov ako stredoškolský pedagóg, medziiným aj na piaristickom gymnáziu. Jeho kresťanská orientácia bola od samého začiatku evidentná, preto jeho prechod na Katolícku univerzitu Pétera Pázmánya v Pilišskej Čabe bol priam zákonitý a prirodzený. Počas svojho pôsobenia na katolíckej univerzite sa jeho orientácia na taliansko-maďarské vzťahy prehĺbila a nadobudla vedecký charakter. Gy. Domokos je predovšetkým lingvista, dá sa povedať, jazykovedec, ktorý sa svojím výskumom a publikačnou činnosťou pohybuje výlučne v medziach historickej gramatiky. Ide o záber lingvistickej teórie, ktorú udomácňovali v slovenskej jazykovede také osobnosti, ako J. Stanislav E. Paulíny, či R. Krajčovič. Výskum Gy. Domokosa je však už na samom začiatku zameraný hlavne na taliansky jazyk, ešte presnejšie – na istý dialektický variant taliančiny. Stredobodom jeho pozornosti je milánske nárečie. O gramatických javoch tohto nárečia vznikla aj jeho dizertačná práca *A középkori milánói nyelv mondattana* (Syntax stredovekého milánskeho jazyka). Podtitul: *Na základe diel Bonvesina dra Rivu*. Školiteľom bol prof. Giampaolo Salvi a práca bola obhájená

v roku 2001. Už v tejto práci nás autor presviedča, že dokáže vedeckú problematiku komplexne uchopiť. Vo svojej vedeckej argumentácii vykazuje nielen náležitú dôslednosť, ale vie aplikovať aj exaktné metódy na jazykový materiál. Napokon Gy. Domokos vo svojej aprobácii má popri taliančine aj matematiku ako druhý predmet. Matematické myslenie sa teda premieta do zexaktnenia jednotlivých častí dizertačnej práce. Treba k tomu dodať, že historická gramatika si to priam vyžaduje, veď niektoré javy vývinu jazyka vykazujú také zákonitosti, ktoré sa dajú najlepšie vyjadriť istými vzorcami či tabuľkami. Dôkazom je práve dizertačná práca Gy. Domokosa, ktorá je koncentrovaná na výskum syntaktických javov v rámci diel stredovekého talianskeho autora Bonvesina dra Rivu. Ako v úvode uvádza autor, fonetika a morfológia jeho diel už bola preskúmaná, preto sa koncentruje hlavne na syntax. Skúma predovšetkým tzv. podmetné zámená, ktoré aj podrobne analyzuje. Žiada sa dodať, že v slovenskej gramatike sa s týmto pojmom nestretávame, hovorí sa však o substantívnych, adjektívnych, adverbálnych a numerálnych zámenách (porov. Oravec, Ján – Bajzíkova, Eugénia – Furdík, Juraj: *Súčasný slovenský spisovný jazyk. Morfológia*, Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1984, s. 110). Prirodzene, Gy. Domokos rozpracúva aj tieto zámená, ba navyše venuje veľkú pozornosť aj slovesám. Okrem toho značnú časť práce tvorí aj kapitola o participiách, navyše sa venuje aj otázkam syntaxe, t. j. priraďovacím a podrad'ovacím súvetiam. Náš inaugurant sa teda už vo svojej dizertačnej práci prejavuje ako dobre fundovaný odborník, ktorý suverénne ovláda lingvistickú terminológiu a vie narábať s jazykovým materiálom na náležitej úrovni.

Treba kladne kvitovať, že doc. Gy. Domokos postupne rozšíril svoj výskum aj na javy, ktoré presahujú úzky rámec lingvistiky a zapadajú do širšieho kontextu taliansko-maďarských či taliansko-uhorských vzťahov. Keďže od roku 2015 pôsobí na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, jeho pedagogická činnosť a výskum prináša svoje ovocie aj pre čoraz viac sa rozvíjajúcu slovenskú romanistiku, resp. talianistiku. Napokon všetko, čo sa udialo do roku 1918, sa vzťahuje na dejiny Uhorska, eo ipso aj výsledky jeho práce možno hodnotiť z tohto hľadiska. Napokon aj Academia Instopolitana vznikla na území súčasného Slovenska, ale vcelku jej význam možno doceniť iba v kontexte celého Uhorska. Gy. Domokos však skúma menej známe a menej preskúmané súvislosti uhorských dejín s talianskymi väzbami.

Jeho štúdie sa týkajú uhorských dejín a odkrývajú niektoré aspekty či fakty, súvisiace s významnými udalosťami či osobnosťami, ako napr. *Antonio Mazza és Buda ostromáról írott jelentése* (Antonio Mazza a písomná správa o obliehaní Budína), alebo spracovanie

a interpretácia listov kráľovnej Izabely (*Izabella királynő levelei*). Venuje sa aj problematike pôsobenia Talianov v Uhorsku. Ako príklad možno uviesť prítomnosť Talianov na dvore u Sándora Károlyiho, pričom sa v tejto súvislosti spomína aj Sv. Jur či Bratislava. Z týchto prác doc. Domokosa osobitne treba spomenúť dôkladnú analýzu jazyka Danteho kódexu, ktorý sa nachádza v Budapešti. Cez výskum talianskeho dialektu sa teda dostáva aj k riešeniu takých stránok dejín, ktoré odкрývajú niektoré neznáme súvislosti taliansko-uhorských vzťahov

Naše hodnotenie by bolo neúplné, keby sme nespomenuli záujem doc. Domokosa o zmapovanie taliansko-uhorských vzťahov na báze kresťanstva. Osobitnú pozornosť venuje knižnému fondu piaristických kláštorov XVII. storočia. Táto problematika sa priamo dotýka aj súčasného Slovenska, lebo piaristi sa udomáčňovali zo začiatku hlavne na našom území. Prichádzali z Poľska a prvý kláštor a školu zakladali v Podolinci a odtiaľ postupovali ďalej smerom na Prievidzu, Brezno, Nitrú a Sv. Jur do súčasných maďarských miest (Veszprém, Vacov, Kecskemét, Pešť). Náboženských otázok sa týka aj štúdia *Szent Márton és kultusza* (Sv. Martin a jeho kult), pričom je známe, že sv. Martin svojím pôsobením a učením mal veľký vplyv na stredoeurópsku podobu kresťanstva. Ide teda o témy, ktoré nepriamo obohacujú a rozvíjajú aj vednú disciplínu, ktorú založil pod názvom hungaroslovakistika doc. István Käfer, jeden z významných predstaviteľov Filozofickej fakulty Katolíckej Univerzity Pétera Pázmánya v Pilíšskej Čabe v rokoch, keď doc. Gy. Domokos iba začínal pôsobiť na tejto univerzite.

Doc. Gy. Domokos vykazuje dobré výsledky aj ako editor zborníkov, možno tu spomenúť hlavne zborník *Vestigia*, ktorý má viac zväzkov. Vydal monografiu aj v taliančine a angličtine.

Z predložených materiálov je evidentné, že doc. Gy. Domokos všetky kvalitatívne a kvantitatívne kritériá na získanie titulu profesor na PF UK spĺňa..

Na základe predložených dokumentov konštatujem, že doc. Gy. Domokos je výraznou osobnosťou v rámci pedagogických vied s presahom svojich odborných prác aj do zahraničia, hlavne do Talianska. Vedeckej rade PdF UK odporúčam, aby ho po úspešnom inauguračnom konaní navrhla na menovanie za profesora vo vednom odbore Učiteľstvo a pedagogické vedy, špecializácia Odborová didaktika.

Nitra 1. februára 2020

prof. PhDr. Tibor Žilka, DrSc.,
oponent

